

Vijf jaar wantsenonderzoek op de Beegderheide (Heteroptera)

Reinier W. Akkermans, Wilhelminalaan 47, 6042 EL Roermond, e-mail: reinier.akkermans@home.nl
Willem G. Vergoossen, Hattem 89, 6041 SG Roermond, e-mail: wvergoossen@home.nl

De Beegderheide is een 300 ha groot natuurgebied gelegen aan weerszijden van de Napoleonsweg tussen Horn en Beegden. In de periode van 2017 tot en met 2021 is dit gebied op onregelmatige momenten geïnventariseerd op wantsen. Gedurende deze vijf jaar zijn 193 soorten wantsen aangetroffen, waaronder een negental zeer zeldzame soorten, zoals de Geelpootdartelwants (*Peritrechus gracilicornis*) en de Muizenoorblindwants (*Hoplomachus thunbergii*). De meerderheid betreft uiteraard de algemene soorten die in een gebied als de Beegderheide te verwachten zijn. Opvallend is dat beide delen van de Beegderheide voor wat betreft het soortenspectrum nauwelijks voor elkaar onderdoen.

DE BEEGDERHEIDE

Het grootste deel van de Beegderheide is van oorsprong een stuifzandlandschap met rivierduinen en veelal langgerekte uitgestoven laagten [figuur 1]. Momenteel zijn er nog stuifzandrestanten aanwezig, maar actief stuifzand is er niet meer. De zandgronden waren arm, begroeid met heide en werden oorspronkelijk als gemene gronden voor beweiding met vee gebruikt. Begin 20^e eeuw zijn de heidevelden grotendeels beplant met dennenbossen ten behoeve van de mijnhoutproductie. Tot 1999 was de Beegderheide in gebruik als militair oefenterrein. Midden jaren negentig van de vorige eeuw heeft de eigenaar, de toenmalige gemeente Heel, besloten dat het terrein in oude luister hersteld diende te worden en is uitvoering gegeven aan een herstelplan (VAN DEN BERG, 2003). De bossen werden deels gekapt, de heide hersteld en veel vennen gerestaureerd. Inmiddels heeft de flora en fauna zich verder ontwikkeld waardoor de Beegderheide een van de belangrijkste natuurterreinen in Midden-Limburg is geworden (AKKERMANS, 2017).

FIGUUR 1

De Beegderheide is een voormalig stuifzandlandschap met vennen, heiden en bossen gelegen in de driehoek Horn-Beegden-Baexem (foto: Jack Duijf).

► FIGUUR 2

De Muizenoorblindwants (*Hoplomachus thunbergii*) leeft fytofaag op Muizenoor (*Pilosella officinarum*) (foto: Willem Vergoossen).

► FIGUUR 3

De 3-4 mm grote Appelschorsblindwants (*Isometopus intrusus*) wordt in Nederland vrijwel uitsluitend in Limburg aange troffen (foto: Willem Vergoossen).

Hoewel de Napoleonsweg de Beegderheide in een oostelijke en westelijke helft verdeelt, lijken beide delen sterk op elkaar. In beide deelgebieden liggen schrale heideterreinen afgewisseld met dennenbossen en restanten van het stuifduinenlandschap met veel vennen. De vennen hebben zich gevormd in de uitstuiwingsvlakten en kennen alle een schijngroundwaterspiegel. Dat wil zeggen dat het water stagneert op slecht doorlatende bodemlagen en niet in verbinding staat met het onderliggende grondwater. De vennen worden gevoed met regenwater en kwel van afstromend regenwater uit de directe omgeving en zijn voedselarm (PEERBOOM *et al.*, 2003). Langs de randen van het terrein liggen her en der enkele min of meer ruige ruderaal percelen (oude akkers) die zich langzaam tot natuur ontwikkelen.

HET ONDERZOEK

Beide auteurs hebben in de periode vanaf 2017 tot en met 2021, soms afzonderlijk en soms gezamenlijk, de Beegderheide 45 maal bezocht. Deze bezoeken waren niet structureel gepland, maar uiteindelijk is het terrein in alle maanden bezocht.

Ook de wantsenstudiegroep van het Natuurhistorisch Genootschap is drie keer op de Beegderheide neergestreden. Daarbij zijn niet alleen de landwantsen, maar ook de waterwantsen geïnventariseerd. Elke waarneming is voorzien van een foto ingevoerd op Waarneming.nl en daar gevalideerd. Sommige soorten zijn niet met zekerheid vanaf een foto te herkennen en daarom opgestuurd naar Berend Aukema ter determinatie en validatie. Niet gevalideerde waarnemingen zijn geschrapt. Ook de wantsenwaarnemingen van derden op Waarneming.nl, voor zover gevalideerd, zijn in deze inventarisatie meegenomen. Na opschoning bestaat het bestand uit 1.492 waarnemingen.

Voor de uitwerking van de gegevens zijn de waarnemingen verdeeld over het oostelijke en westelijke deel van de Beegderheide en is nagegaan in welke biotopen de soorten voorkwamen. Gezien de geringe verschillen is bij de beschrijving van de biotopen geen onderscheid gemaakt tussen beide deelgebieden.

WAARGENOMEN SOORTEN

In totaal zijn in de vijf onderzoeksjaren 193 soorten wantsen waargenomen [tabel 1]. Dat is ongeveer een derde van de 596 uit de provincie Limburg bekende wantensoorten (AUKEMA & HERMES, 2021). Van deze soorten vallen er negen in de landelijke categorie zeldzaam [tabel 2]. De meest

bijzondere soort is wellicht de Geelpoot-dartelwants, een Europees-mediterrane soort, die zich langzaam noordwaarts uitbreidt. De vondst in 2020 op de Beegderheide is de derde van Nederland. De eerste waarneming was in 2019 langs de Roer bij Herkenbosch en de tweede enkele weken later op de Sint-Pietersberg in Maastricht (AUKEMA, 2020). Op de Beegderheide is de Geelpoot-dartelwants zowel in januari als in november 2020 op dezelfde locatie gevonden, wat duidt op de aanwezigheid van een lokale populatie van deze soort. Andere bijzonderheden zijn de Muizenoorblindwants [figuur 2] en de Appelschorsblindwants (*Isometopus intrusus*) [figuur 3]. De Muizenoorblindwants komt in Nederland, op enkele populaties in de provincies Utrecht, Gelderland en Noord-Brabant na, hoofdzakelijk

► TABEL 1

Overzicht van de waargenomen soorten wantsen op de Beegderheide in de periode 2017-2021. De zeldzaamheidsklasse geeft het aantal uurhokken waarin een soort in Nederland is aangetroffen (zie ook tabel 2) en is conform de Verspreidingsatlas van Nederlandse wantsen (AUKEMA & HERMES, 2021).

Familie	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Beegderheide				Biotoop			Aantal wrn	Zeldzaamheidsklasse
			Totaal	Oost	West	Heide	Vennen	Bossen	Ruigten		
Nepidae - Staafwantsen	<i>Ranatra linearis</i>	Staafwants	x		x		x			7	852
Corixidae - Duikerwantsen	<i>Callicorixa praeusta</i>	Vlekpoot	x		x		x			1	424
	<i>Corixa punctata</i>	Gewone duikerwants	x	x	x		x			15	826
	<i>Cymatia coleoptrata</i>	Gewoon zwemmertje	x	x	x		x			11	634
	<i>Hesperocorixa castanea</i>	Venmoerwants	x	x	x		x			7	199
	<i>Hesperocorixa linnaei</i>	Donkere moerwants	x		x		x			2	656
	<i>Hesperocorixa sahlbergi</i>	Vlekmoerwants	x	x	x		x			7	617
	<i>Sigara distincta</i>	Grote sigaar	x	x	x		x			10	479
	<i>Sigara fossarum</i>	Slootsigaar	x	x			x			2	410
	<i>Sigara iactans</i>	Oostelijke sigaar	x	x	x		x			5	450
	<i>Sigara lateralis</i>	Zwartvoetje	x	x			x			14	720
	<i>Sigara limitata</i>	Tweestreepsigaar	x	x	x		x			10	104
	<i>Sigara scotti</i>	Vensigaar	x	x	x		x			12	229
	<i>Sigara semistriata</i>	Driestreepsigaar	x	x			x			4	355
	<i>Sigara striata</i>	Gewone sigaar	x	x	x		x			14	1314
Naucoridae - Platte waterwantsen	<i>Ilyocoris cimicoides</i>	Platte waterwants	x	x	x		x			3	1198
Notonectidae - Bootsmannetjes	<i>Notonecta glauca</i>	Gewoon bootsmannetje	x	x	x		x			9	1192
	<i>Notonecta obliqua</i>	Zwart bootsmannetje	x	x	x		x			13	221
	<i>Notonecta viridis</i>	Tenger bootsmannetje	x	x	x		x			16	514
Pleidae - Dwergbootsmannetjes	<i>Plea minutissima</i>	Dwergbootsmannetje	x	x	x		x			10	1253
Mesoveliidae - Bladlopers	<i>Mesovelia furcata</i>	Bladloper	x	x			x			7	384
Hebridae - Moslopertjes	<i>Hebrus ruficeps</i>	Veenmoslopertje	x	x	x		x			12	267
Veliidae - Beeklopers	<i>Microvelia reticulata</i>	Gewoon dwerglopertje	x	x	x		x			3	862
Saldidae - Oeverwantsen	<i>Chartoscirta cocksii</i>		x		x		x			2	63
	<i>Saldula arenicola</i>		x	x	x		x			8	57
	<i>Saldula opacula</i>		x		x		x			1	17
	<i>Saldula pallipes</i>		x	x	x		x			6	162
	<i>Saldula palustris</i>		x	x			x			1	65
	<i>Saldula saltatoria</i>		x		x		x			3	320
Tingidae - Netwantsen	<i>Acalypta parvula</i>	Kleine mosnetwants	x		x	x		x		7	172
	<i>Kalama tricornis</i>	Bodemnetwants	x	x	x	x			x	2	168
	<i>Physatocheila dumetorum</i>	Meidoornnetwants	x	x		x				5	29
	<i>Physatocheila smreczynskii</i>	Lijsterbesnetwants	x	x	x	x		x	x	10	156
	<i>Tingis crispata</i>	Bijvoetnetwants	x	x					x	1	79
Microphysidae - Korstmoswantsen	<i>Loricula elegantula</i>		x	x					x	1	86
Miridae - Blindwantsen	<i>Adelphocoris lineolatus</i>	Luzernesierblindwants	x	x					x	3	546
	<i>Alloetomus germanicus</i>	Germaanse blindwants	x		x	x				2	92
	<i>Alloetomus gothicus</i>	Gotische blindwants	x		x	x				2	51
	<i>Amblytylus nasutus</i>	Grasbreedneus	x	x					x	2	246
	<i>Apolygus lucorum</i>	Groene schaduwwants	x	x	x				x	3	357
	<i>Apolygus rhamnocola</i>	Sporkehoutschaduwwants	x	x		x			x	1	44
	<i>Atractotomus magnicornis</i>	Sparrensprietwants	x	x					x	1	48
	<i>Blepharidopterus angulatus</i>	Zwartknieblindwants	x	x	x	x				3	368
	<i>Bryocoris pteridis</i>	Donkerkoppige varenblindwants	x	x					x	1	153
	<i>Campylomma verbasci</i>	Toortsbleke blindwants	x	x					x	1	123
	<i>Chlamydatus pulicarius</i>	Vlomantelwants	x	x		x				2	107
	<i>Chlamydatus pullus</i>	Kruidenmantelwants	x	x	x	x				2	114
	<i>Deraeocoris flavilinea</i>	Esdoornhalsbandwants	x	x	x	x			x	4	461
	<i>Deraeocoris lutescens</i>	Loofboomhalsbandwants	x	x	x	x			x	25	643
	<i>Deraeocoris ruber</i>	Rode halsbandwants	x	x					x	6	697
	<i>Dryophilocoris flavoquadrimaculatus</i>	Gele viervlekswants	x	x	x	x				3	526
	<i>Europiella artemisiae</i>	Bijvoetblindwants	x						x	5	210
	<i>Harpocera thoracica</i>	Voorjaarseikenblindwants	x	x	x	x			x	9	726
	<i>Heterotoma planicornis</i>	Slanke diksprietblindwants	x	x					x	2	577
	<i>Hoplomachus thunbergii</i>	Muizenoorblindwants	x		x				x	1	11
	<i>Isometopus intrusus</i>	Appelschorsblindwants	x	x		x				1	11
	<i>Leptopterna dolabrata</i>	Grote bonte graswants	x	x					x	1	444
	<i>Leptopterna ferrugata</i>	Kleine bonte graswants	x		x	x			x	3	186
	<i>Liocoris tripustulatus</i>	Brandnetelblindwants	x	x	x	x			x	7	936
	<i>Lopus decolor</i>	Albinblindwants	x	x	x				x	7	134
	<i>Lygus pratensis</i>	Weideschaduwwants	x	x	x				x	31	825
	<i>Lygus rugulipennis</i>	Behaarde schaduwwants	x	x	x	x			x	12	767
	<i>Megacoelum beckeri</i>	Dennenlangpootblindwants	x	x	x	x			x	11	65
	<i>Megacoelum infusum</i>	Eikenlangpootblindwants	x	x	x	x				2	89
	<i>Megalocoleus molliculus</i>	Duizendbladblindwants	x	x					x	1	141
	<i>Miris striatus</i>	Geribde prachtblindwants	x	x	x	x			x	14	649

Familie	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Beegderheide				Biotoop			Aantal wrn	Zeldzaamheids-klasse
			Totaal	Oost	West	Heide	Vennen	Bossen	Ruigten		
[Miridae - Blindwantsen]	<i>Monalocoris filicis</i>	Lichtkoppige varenblindwants	x	x	x			x	9	243	
	<i>Notostira elongata</i>	Bruine graswants	x	x	x			x	7	776	
	<i>Oncotylus punctipes</i>	Boerenwormkruidkromneus	x	x				x	2	88	
	<i>Orthocephalus coriaceus</i>	Zwartscheenspringwants	x	x				x	2	109	
	<i>Orthotylus ericetorum</i>	Heidesteilneus	x	x	x	x			14	135	
	<i>Orthotylus flavosparsus</i>	Amarantensteilneus	x	x				x	4	211	
	<i>Pantilius tunicatus</i>	Stippelblindwants	x	x	x	x		x	6	477	
	<i>Phytocoris ulmi</i>	Meidoornspillebeen	x		x			x	1	144	
	<i>Pilophorus cinnamopterus</i>	Dennenmierwants	x	x	x	x			13	138	
	<i>Pilophorus clavatus</i>	Donkerbruine mierwants	x	x	x	x			5	148	
	<i>Pilophorus perplexus</i>	Gewone mierwants	x	x		x		x	9	68	
	<i>Pilophorus simulans</i>	Schaarse mierwants	x		x			x	2	21	
	<i>Pinalitus cervinus</i>	Lindeboswants	x	x				x	1	262	
	<i>Pithanus maerkelii</i>	Miergraswants	x	x				x	1	217	
	<i>Plagiognathus arbustorum</i>	Streepdijblindwants	x	x	x	x		x	7	687	
	<i>Plagiognathus chrysanthermi</i>	Composietenblindwants	x	x				x	5	287	
	<i>Polymerus nigrita</i>	Zwarte walstrowants	x	x				x	1	111	
	<i>Rhabdomiris striatellus</i>	Gestreepte eikenblindwants	x	x		x		x	4	645	
	<i>Stenodema calcarata</i>	Tweedoornsmallijf	x	x	x	x		x	13	759	
	<i>Stenodema laevigata</i>	Gewone smallijf	x	x	x	x		x	15	625	
	<i>Stenotus binotatus</i>	Grasbloemwants	x	x				x	2	587	
	<i>Strongylocoris luridus</i>	Gele klokjeswants	x	x				x	1	19	
	<i>Trigonotylus caelestialium</i>	Rijstwigkop	x	x	x			x	5	428	
Nabidae - Sikkelwantsen	<i>Himacerus apterus</i>	Boomsikkelwants	x	x	x			x	10	788	
	<i>Himacerus mirmicoides</i>	Miersikkelwants	x	x	x	x		x	27	856	
	<i>Nabis ericetorum</i>	Heidesikkelwants	x	x	x	x			12	221	
	<i>Nabis ferus</i>	Veldsikkelwants	x	x	x	x			4	349	
	<i>Nabis pseudoferus</i>	Valse veldsikkelwants	x	x	x			x	2	109	
	<i>Nabis rugosus</i>	Roodbruine sikkelwants	x	x	x			x	4	168	
	<i>Prostemma guttula</i>	Rood-zwarte sikkelwants	x	x		x		x	3	38	
Anthocoridae - Bloemwantsen	<i>Anthocoris confusus</i>		x	x				x	7	216	
	<i>Anthocoris nemoralis</i>		x	x				x	2	381	
	<i>Anthocoris nemorum</i>	Gewone bloemwants	x	x				x	2	813	
	<i>Buchananiella continua</i>		x	x	x			x	3	50	
	<i>Cardiastethus fasciiventris</i>		x	x	x			x	24	260	
	<i>Orius majusculus</i>		x	x	x	x			2	375	
	<i>Orius minutus</i>		x	x	x	x			2	218	
	<i>Orius niger</i>		x	x	x	x		x	9	355	
	<i>Temnostethus gracilis</i>		x	x				x	1	81	
	<i>Xylocoris cursitans</i>		x		x			x	1	90	
Aradidae - Schorswantsen	<i>Aneurus avenius</i>		x	x				x	2	22	
	<i>Aradus cinnamomeus</i>		x	x	x	x			5	99	
	<i>Aradus depressus</i>		x	x				x	3	242	
Reduviidae - Roofwantsen	<i>Coranus woodroffeii</i>	Valse kortvleugelige roofwants	x	x	x	x			7	58	
	<i>Empicoris rubromaculatus</i>	Schaarse muggenwants	x		x	x			1	83	
	<i>Rhynocoris annulatus</i>	Geringde roofwants	x	x		x			7	287	
Lygaeidae - Bodemwantsen	<i>Arocatus roeselii</i>	Elzenridderwants	x	x	x	x			4	60	
	<i>Beosus maritimus</i>	Bonte zandrookwants	x	x		x		x	2	340	
	<i>Chilicis typhae</i>	Lisdoddebodemwants	x	x			x		2	264	
	<i>Cymus clavicularis</i>	Dwergcymus	x	x			x		2	237	
	<i>Cymus melanocephalus</i>	Zwartkopcymus	x	x	x	x	x		14	384	
	<i>Dimorphopterus spinolae</i>	Duinrietsapwants	x	x	x			x	8	35	
	<i>Drymus brunneus</i>	Bruine moswants	x	x	x	x			2	254	
	<i>Drymus ryeii</i>	Ryes moswants	x	x	x	x			6	237	
	<i>Eremocoris abietis</i>	Dennenheremietwants	x	x				x	1	112	
	<i>Eremocoris plebejus</i>	Gewone heremietwants	x	x	x			x	2	245	
	<i>Gastrodes grossipes</i>	Dennenkegelwants	x	x	x	x		x	45	352	
	<i>Heterogaster urticae</i>	Netelringpoot	x	x				x	4	557	
	<i>Ischnocoris angustulus</i>	Bruinpotheidebodemwants	x		x	x			12	70	
	<i>Ischnodemus sabuleti</i>	Slanklijfsapwants	x		x		x		1	291	
	<i>Kleidocerys resedae</i>	Berkensmalsnuit	x	x	x	x			10	822	
	<i>Macrodera microptera</i>	Zwartpotheidebodemwants	x	x	x	x			2	138	
	<i>Megalonotus chiragra</i>	Gewone grootrug	x		x	x			3	187	
	<i>Nysius ericae</i>	Heidenysius	x	x	x	x		x	3	198	
	<i>Nysius helveticus</i>	Gekielde nysius	x	x	x	x			13	91	
	<i>Nysius huttoni</i>	Tarwenysius	x		x	x		x	1	294	
	<i>Nysius senecionis</i>	Kruiskruidnysius	x	x				x	7	359	
	<i>Nysius thymi</i>	Tijmnysius	x	x	x			x	6	238	
	<i>Ortholomus punctipennis</i>	Ganzerikbodemwants	x	x				x	2	27	

Familie	Wetenschappelijke naam	Nederlandse naam	Beegderheide				Biotoop			Aantal wrn	Zeldzaamheidsklasse
			Totaal	Oost	West	Heide	Vennen	Bossen	Ruigten		
[Lygaeidae - Bodemwantsen]	<i>Peritrechus angusticollis</i>	Smalnekdartelwants	x		x	x				5	17
	<i>Peritrechus geniculatus</i>	Sombere dartelwants	x	x	x	x				6	259
	<i>Peritrechus gracilicornis</i>	Geelpoot-dartelwants	x		x	x				6	5
	<i>Peritrechus nubilus</i>	Gewone dartelwants	x	x		x				2	136
	<i>Plinthus brevipennis</i>	Glanzend kleinkopje	x		x	x				2	136
	<i>Pterometus staphyliniformis</i>	Kortschildkeverwants	x	x	x	x		x		9	179
	<i>Rhyparochromus vulgaris</i>	Gewone rookwants	x	x				x		2	478
	<i>Scolopostethus affinis</i>	Kortvleugelige zaagpoot	x	x				x		1	382
	<i>Scolopostethus decoratus</i>	Kleurrijke zaagpoot	x	x	x	x				17	283
	<i>Scolopostethus thomsoni</i>	Thomsons zaagpoot	x	x	x	x				4	490
	<i>Sphragisticus nebulosus</i>	Nevelrookwants	x	x				x		4	242
	<i>Stygnocoris sabulosus</i>	Glanzende donsrug	x	x	x	x				10	274
	<i>Taphropeplus contractus</i>	Gewone greppelschild	x	x	x	x				3	162
	<i>Trapezonotus arenarius</i>	Zandschuinschild	x	x				x		2	142
	<i>Trapezonotus dispar</i>	Loofbosschuinschild	x		x	x		x		3	76
Berytidae - Steltwantsen	<i>Metatropis rufescens</i>	Heksenkruidsteltwants	x	x				x		3	113
	<i>Neides tipularius</i>	Lange steltwants	x	x				x		1	61
Pyrrhocoridae - Vuurwantsen	<i>Pyrrhocoris apterus</i>	Vuurwants	x	x				x		3	952
Rhopalidae - Glasvleugelwantsen	<i>Corizus hyoscyami</i>	Kaneelglasvleugelwants	x	x	x	x		x		11	742
	<i>Myrmus miriformis</i>	Kleine slanke glasvleugelwants	x	x	x	x		x		28	382
	<i>Rhopalus parumpunctatus</i>	Bruinrode glasvleugelwants	x	x	x	x		x		21	416
	<i>Rhopalus subrufus</i>	Geblokte glasvleugelwants	x	x	x	x		x		4	576
	<i>Stictopleurus abutilon</i>	Brilglasvleugelwants	x	x	x	x		x		4	459
	<i>Stictopleurus punctatovenosus</i>	Grijze glasvleugelwants	x	x	x	x		x		11	412
Alydidae - Kromsprietwantsen	<i>Alydus calcaratus</i>	Mierkromsprietwants	x		x			x		1	115
Coreidae - Randwantsen	<i>Arenocoris fallenii</i>	Reigersbekrandwants	x	x		x		x		3	110
	<i>Ceraleptus gracilicornis</i>	Slanksprietrandwants	x	x		x		x		2	30
	<i>Ceraleptus lividus</i>	Oogstreeprandwants	x	x				x		1	48
	<i>Coreus marginatus</i>	Zuringrandwants	x	x	x	x		x		44	1236
	<i>Coriomeris denticulatus</i>	Bruine getande randwants	x	x				x		1	342
	<i>Gonocerus acuteangulatus</i>	Smalle randwants	x	x	x	x		x	x	26	985
	<i>Leptoglossus occidentalis</i>	Bladpootrandwants	x	x	x	x		x		37	1066
	<i>Spathocera dalmanii</i>	Schapenzuringrandwants	x	x	x	x		x		15	80
	<i>Syromastus rhombeus</i>	Ruitrandwants	x	x	x	x		x		10	264
Cydidae - Graafwantsen	<i>Legnotus limbosus</i>	Kleefkruidgraafwants	x	x				x		4	280
	<i>Tritomegas bicolor</i>	Dovenetelgraafwants	x	x				x		1	523
Acanthosomatidae - Kielwantsen	<i>Elasmotethus interstinctus</i>	Berkenkielwants	x	x	x	x		x		29	824
	<i>Elasmucha grisea</i>	Gewone kielwants	x	x	x	x		x		17	892
Scutelleridae - Pantserwantsen	<i>Eurygaster testudinaria</i>	Gewone pantserwants	x	x	x	x		x		11	527
Pentatomidae - Schildwantsen	<i>Aelia acuminata</i>	Mijterschildwants	x	x	x	x		x		19	606
	<i>Aelia klugii</i>	Kleine mijterschildwants	x		x			x		1	130
	<i>Arma custos</i>	Snuitkeverschildwants	x	x	x	x		x		30	772
	<i>Carpocoris fuscispinus</i>	Beerndkroonschildwants	x	x		x				1	57
	<i>Carpocoris purpureipennis</i>	Knoopkruidschildwants	x	x	x	x		x		12	187
	<i>Chlorochroa pinicola</i>	Dennenschildwants	x	x	x	x		x		31	221
	<i>Dolycoris baccarum</i>	Bessenschildwants	x	x	x	x		x		33	1113
	<i>Eurydema oleracea</i>	Koolschildwants	x	x				x		2	832
	<i>Holocaster fibulata</i>	Bonte dennenschildwants	x	x	x	x				8	47
	<i>Palomena prasina</i>	Groene schildwants	x	x	x	x		x	x	38	1314
	<i>Pentatoma rufipes</i>	Roodpootschildwants	x	x	x	x		x		54	1068
	<i>Peribalus strictus</i>	Zuidelijke schildwants	x	x	x			x		9	620
	<i>Piezodorus lituratus</i>	Bremschildwants	x	x	x	x				15	894
	<i>Pinthaeus sanguinipes</i>	Bloedpootschildwants	x	x	x	x				2	69
	<i>Podops inuncta</i>	Haakjesschildwants	x	x		x				1	237
	<i>Rhaphigaster nebulosa</i>	Grauwe schildwants	x	x	x	x		x		29	558
	<i>Sciocoris cursitans</i>	Zandschildwants	x	x	x	x				5	220
	<i>Stagonomus bipunctatus</i>	Mannetjesereprijschildwants	x		x			x		4	15
	<i>Troilus luridus</i>	Buikspitschildwants	x	x	x			x		4	262
	Totale		193	165	129	95	33	37	84	1492	

Zeldzaamheidsklasse	Beegderheide				Biotoop		
	Totaal	Oost	West	Heide	Vennen	Bossen	Ruigten
zeldzaam (0-26 uurhokken)	9	3	6	3	1	1	4
vrij zeldzaam (27-103 uurhokken)	34	26	19	20	3	7	11
vrij algemeen (104-414 uurhokken)	87	76	54	40	14	15	36
algemeen (415-1655 uurhokken)	63	60	50	32	15	14	33

► TABEL 2

Aantal soorten op de Beegderheide per landelijke zeldzaamheidsklasse (vereenvoudigd naar AUKEMA & HERMES, 2021).

hoofdzakelijk beperkt tot Limburg (AUKEMA & HERMES, 2021). Het lijkt erop dat de Appelschorsblindwants de laatste paar jaar meer wordt waargenomen dan daarvoor (WAARNEMING.NL, 2022a).

Verskil west en oost

Het oostelijke deel van de Beegderheide is veel groter (195 ha) dan het westelijke deel (105 ha) [figuur 4]. Qua biotoop lijken beide delen met een afwisseling van vennen, heide en bossen sterk op elkaar. Het grote verschil zit in het vrijwel ontbreken van ruigte in het westelijke deel. In het oostelijke deel liggen enkele oude akkers aan de zuidrand van het terrein. Deze akkers kennen een ruigteve-

FIGUUR 4
Overzichtkaart van de Beegderheide: bossen (groen), heide (paars) vennen (blauw) en ruigten (oranje) (kaart: Martine Lemmens).

getatie met daarbij ook een groot aantal voor dat terreintype kenmerkende wantsensoorten. Als de ruigtesoorten die in dit deel van de Beegderheide voorkomen buiten beschouwing worden gelaten, ontloopt het aantal wantsensoorten in de deelgebieden elkaar niet veel.

Heideterreinen

De heideterreinen op de Beegderheide bestaan overwegend uit droge heide met als belangrijkste soort Struikhei (*Calluna vulgaris*) en her en der solitaire Zomereiken (*Quercus robur*), Grove dennen (*Pinus sylvestris*) en Ruwe berken (*Betula pendula*) [figuur 5]. Tussen de Struikhei staan soorten als Kruipbrem (*Genista pilosa*) en Stekelbrem (*Genista anglica*). Sommige delen zijn zo droog dat de grond nagenoeg onbegroeid is. Op deze stuifzandresten groeien soorten als Buntgras (*Corynephorus canescens*), Zandzegge (*Carex arenaria*) en Vroege haver (*Aira praecox*). Op de overgangen naar de vennen wordt het natter en groeit Gewone dophei (*Erica tetralix*). Veel wantsen zijn gebonden aan het voorkomen van bepaalde elementen (onder andere soorten planten) in een biotoop. Typisch aan Struikhei gebonden soorten zijn de blindwantsen Heidesteilneus (*Orthotylus ericetorum*) en de Zwartknieblindwants (*Blepharidopterus angulatus*). Op de bodem huist een scala aan bodemwantsen die daar van allerlei zaden leven, zoals Bruinpotheidebodemwants (*Ischnocoris angustulus*), Gekielde nysius (*Nysius helveticus*) en Kleurrijke zaagpoot (*Scolopostethus decoratus*). Ook komen op de heide enkele specifieke zoöfage soorten voor waaronder de Heidesikkelwants (*Nabis ericetorum*) die op de Heidecicade (*Ulopa reticulata*) predeert, of de Valse kortvleugelige roofwants (*Coranus woodroffei*) [figuur 6] die op diverse soorten insecten

FIGUUR 5
De solitaire bomen op de heide zijn belangrijk voor de verscheidenheid in de wantsenfauna (foto: Willem Vergoossen).

jaagt waaronder larven van het Heidehaantje (*Lochmaea suturalis*). Op open schrale plekken met Schapenzuring (*Rumex acetosella*) is de Schapenzuringrandwants (*Spathocera dalmanii*) te vinden. Op dergelijke schrale plaatsen is ook de Zandschildwants (*Sciocoris cursitans*) aan te treffen.

Op de heidevelden van de Beegderheide komen veel boomgroepjes en solitaire bomen voor. Vaak betreft dat Ruwe berk, Zomereik en Grove den, soorten die elk veel specifieke wantensoorten kennen. Deze solitaire bomen krijgen veel zon, warmen snel op en vormen een ideaal biotoop voor 'hun' soorten. Op Grove den worden de Germaanse blindwants (*Alloeotomus germanicus*) en de sterk daarop gelijkende Gotische blindwants (*Alloeotomus gothicus*) gevonden. Naast de inheemse Dennenschildwants (*Chlorochroa pinicola*) wordt tegenwoordig ook de Bonte dennenschildwants (*Holocaster fibulata*) steeds vaker aangetroffen. Deze Zuid-Europese soort is pas in 2018 in Limburg voor het eerst vastgesteld, maar behoort vier jaar later in Limburg reeds tot de vrij algemene soorten (WAARNEMING.NL, 2022b). Ook de Bladpootrandwants (*Leptoglossus occidentalis*), een exoot uit Noord-Amerika die in 2007 voor het eerst in Limburg is aangetroffen, wordt veelvuldig op de Beegderheide gevonden. Bodemwantsen leven merendeels op de grond, maar de Dennenkegelwants (*Gastrodes grossipes*) is te vinden in de rijpe dennenappels van de Grove den, waar de soort van de zaden leeft. Tenslotte is de Dennenlangpootblindwants (*Megacoelum beckeri*) aangetroffen, een blindwants met opvallend lange poten en antennes, die in juli tot en met september op dennen is te vinden. De soort zuigt zowel aan de naalden als aan bladluizen die op de dennen voorkomen. Zomereiken blijken eveneens een groot aantal blindwantsen te huisvesten. De meeste blindwantsen overwinteren als ei, de adulten zijn slechts een korte periode aanwezig. In het voorjaar zijn Voorjaarseikenblindwants (*Harpocera thoracica*), Geribde prachtblindwants (*Miris striatus*) en Gele viervlekwants (*Dryophilacorix flavoquadrimaculatus*) op en rond de eiken te vinden. Iets later in het jaar is ook

◀ FIGUUR 6
De Valse kortvleugelige roofwants (*Coranus woodroffeii*) jaagt tussen de Struikhei (*Calluna vulgaris*) op ongewervelden (foto: Willem Vergoossen).

◀ FIGUUR 7
De meest algemene soort op de Beegderheide is ongetwijfeld de Berkensmalsnuit (*Kleidocerys resedae*). In één berk (*Betula spec.*) zitten vaak honderden exemplaren (foto: Willem Vergoossen).

▼ FIGUUR 8
Berken-Zomereikenbos met een dichte ondergroei op de Beegderheide (foto: Willem Vergoossen).

FIGUUR 9
De adult van de Roodpootschildwants (*Pentatoma rufipes*) wordt alleen in de zomermaanden aangetroffen. Het is de enige schildwants in Nederland die als nimf overwintert (foto: Willem Vergoossen).

FIGUUR 10
De talrijke voedselarme vennen op de Beegderheide kennen een grote diversiteit aan waterwantsen (foto: Jack Duijf).

de adult van de Eikenlangpootblindwants (*Megacoleum infusum*) aanwezig. Deze soort lijkt sterk op de Dennenlangpootblindwants. Op een foto zijn deze twee nauwelijks van elkaar te onderscheiden, maar de waardplant is een eerste indicatie welke soort het betreft. Aanvullend onderzoek met een binoculaire loep naar de beharing geeft uitsluitsel.

De derde belangrijke boomsoort is de Ruwe berk (de Zachte berk (*Betula pubescens*) komt op de Beegderheide veel minder algemeen voor). De Berkensmalsnuit (*Kleidocerys resedae*) [figuur 7], een bodemwants die aan de zaden van de berk zuigt, is een van de meest algemene wantsen van de Beegderheide. Soms worden honderden exemplaren van een tak geschud. Het is de enige soort die vanwege zijn algemeenheid vaak niet wordt genoteerd. Twee soorten kielwantsen zijn aan berk gebonden: Berkenkielwants (*Elasmostethus interstinctus*) en Gewone

kielwants (*Elasmucha grisea*). Die laatste is de meest voorkomende. Het is een van de weinige wantsensoorten die broedzorg vertoont (AUKEMA & HERMES, 2020). Een oude naam voor deze soort is dan ook 'Gewone broedwants'. Hoewel niet strikt aan berk gebonden, wordt de Snuitkeverschildwants (*Arma custos*) veelvuldig op berken aangetroffen. Dit is een zoöfage soort die insecten en meer specifiek snuitkevers predeert. Later in het jaar, in september en oktober, zijn de adulten van de Stippelblindwants (*Pantilius tumidatus*) aanwezig. De adult van de Stippelwants verschijnt als laatste blindwants van het jaar en kondigt de 'wantsenherfst' aan.

Bossen

Op de Beegderheide zijn grote bospercelen aanwezig. Het meest natuurlijk zijn de berken-zomereikenbossen [figuur 8]. Daarnaast is er veel naaldhout, met name Grove den, aangeplant. De dennenpercelen zijn in het kader van het heideherstel deels gekapt en teruggevormd tot heide (VAN DEN BERG, 2003). De ondergroei in de bossen bestaat onder andere uit Wilde lijsterbes (*Sorbus aucuparia*), Sporkehout (*Frangula alnus*), berk en Zomereik. Op de bodem groeien diverse soorten varens en mossen.

De wantsen op de bomen komen grotendeels overeen met die genoemd bij de solitaire bomen op de heide. In de strooisellaag onder de naaldbomen zijn twee soorten heremietwantsen gevonden, Dennenheremietwants (*Eremocoris abietis*) en Gewone heremietwants (*Eremocoris plebejus*); ze zuigen daar aan de zaden van dennen. Op dood hout aan bomen zijn de schorswantsen *Aneurus avenius*, *Aradus cinnamomeus* en *Aradus depressus* aan te treffen. Deze schorswantsen bewonen het door schimmels aange-taste hout, waar ze zich voeden met de schimmels (AUKEMA & HERMES, 2006).

Een enigszins vergelijkbaar zoekbeeld is van toepassing voor de minuscule korstmoswants *Loricula elegantula*. Deze soort huist op takken en stammen van zowel naald- als loofhout die sterk begroeid zijn met korstmossen. Korstmoswantsen zijn zoöfaag en prederen allerlei kleine geleedpotigen die tussen de korstmossen leven zoals mijten (Acariformes), springstaarten (Collembola), stofluizen (Psocoptera) en schildluizen (Coccoidea) (AUKEMA & HERMES, 2006).

Soorten als Roodpootschildwants (*Pentatoma rufipes*) [figuur 9] en Boomsikkelwants (*Himacerus apterus*) zijn tussen het loof van de struiklaag te vinden. Ook dit zijn zoöfage soorten en dus weinig kieskeurig

wat betreft het soort struikgewas. In tegenstelling tot de andere schildwantsen (die als adult overwinteren) overwintert de Roodpootschildwants als larve. Alleen in de zomermaanden zijn de adulten aanwezig. In de ondergroei kennen enkele soorten struiken hun eigen fytofage wantsensoorten. Op Wilde lijsterbes zit de Lijsterbesnetwants (*Physatocheila smreczynskii*), terwijl op meidoorn (*Crataegus spec.*) de verwante, iets kleinere Meidoornnetwants (*Physatocheila dumetorum*) voorkomt. Sporkehout komt regelmatig voor op de Beegderheide, de blindwants Sporkehoutschaduwwants (*Apolygus rhamnocola*) is daaraan gebonden.

Op de varens, zoals Mannetjesvaren (*Dryopteris filix-mas*) en Adelaarsvaren (*Pteridium aquilinum*), huist de Lichtkoppige varenblindwants (*Monalocoris filicis*) terwijl de Donkerkoppige varenblindwants (*Bryocoris pteridis*) meer op Wijfjesvaren (*Athyrium filix-femina*) zit. Beide soorten zijn fytofage blindwantsen, waarvan de Lichtkoppige varenblindwants op de Beegderheide de meest voorkomende is.

Tussen het mos is de Kleine mosnetwants (*Acalypta parvula*) te vinden. Deze netwants is alleen te vinden door plukken mos boven een wit laken uit te schudden. Tenslotte groeit hier en daar Groot heksenkruid (*Circaea lutetiana*) waar de Heksenkruidstelwants (*Metatropis rufescens*) op is aangetroffen. Steltwantsen zijn herkenbaar aan hun grote poten met daartussen een klein lijf. Ze lijken qua uiterlijk enigszins op muggen.

Vennen

De Beegderheide telt een groot aantal vennen [figuur 10]. De meeste hebben een schijngrondwaterspiegel en een zuur en ongebufferd karakter. De vennen worden gevoed door afstromend regenwater (LAMBERIGTS *et al.*, 2003; PEERBOOM *et al.*, 2003). De bodem bestaat meestal uit mineraal zand met een beperkte begroeiing. De oevers zijn vaak vrij zandig met pioniersoorten als Kleine zonnedauw (*Drosera intermedia*), Moerashertshooi (*Hypericum elodes*) en Moeraswolfsklauw (*Lycopodiella inundata*). Op de iets rijkere oevers treedt ook Pitrus (*Juncus effusus*) op. De vegetatie rond een ven gaat langzaam over in natte heide met Gewone dophei en hoger op de helling naar droge heide met Struikheide.

Bij de wantsenfauna van de vennen moet onderscheid gemaakt worden tussen soorten die op of in het water leven en soorten die in de directe oevervegetatie vertoeven. Een weinig opvallende groep wantsen langs de oever zijn de oeverwantsen (Saldidae). Het zijn kleine 3-4 mm grote zwarte springertjes die langs schraal begroeide oevers leven – merendeels op de overgang tussen water en land. Oeverwantsen zijn rovers die jagen op kleine geleedpotigen zoals vliegen en hun maden (AUKEMA *et al.*, 2002). Langs de venoevers van de Beegderheide zijn vijf soorten gevonden waaronder de zeldzame *Saldula opacula*. Ook de oeverwants *Chartoscirta cincta*

◀ FIGUUR 11

De Veenmosloper (*Hebrus ruficeps*) is een 1-2 mm grote wants die leeft in bulten veenmos (*Sphagnum spec.*) (foto: Willem Vergoossen).

▼ FIGUUR 12

In Nederland komt de Grote sigaar (*Sigara distincta*) algemeen voor in vennen op de pleistocene zandgronden (foto: Willem Vergoossen).

zit langs de oevers, maar dan vooral op plaatsen met veenmos (*Sphagnum spec.*).

In de veenmoskussens kan de Veenmosloper (*Hebrus ruficeps*) [figuur 11] worden aangetroffen en op de drijvende bladen van de Witte waterlelie (*Nymphaea alba*) de Bladloper (*Mesovelvia furcata*). Ook in de begroeiing langs de vennen zijn specifieke soorten aan te treffen. Tussen de Pitrus zitten onder andere de Dwergcymus (*Cymus clavicularis*) en de Zwartkopcymus (*Cymus melanocephalus*). In twee van de vennen groeit Grote lisdodde (*Typha latifolia*). De sigaren daarvan vormen het biotoop van de Lisdoddebo-demwants (*Chilacis typhae*).

De 'echte' waterwantsen leven uiteraard op en onder het wateroppervlak. De meeste soorten zijn goede vliegers, of althans een deel van de populatie

▲ FIGUUR 13

Bij het ruigteterreintje aan de westzijde van de Beegderheide ligt ook een wildakkertje (foto: Willem Vergoossen).

► FIGUUR 14

Door het voorkomen van Boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*) in de ruigteterreintjes is daar de daaraan gebonden Boerenwormkruidkromneus (*Oncotylus punctipes*) te vinden (foto: Willem Vergoossen).

bestaat uit goede vliegers en die zijn in staat om na droogvallen geschikte wateren weer snel te koloniseren als ze weer vollopen met water (AUKEMA *et al.*, 2002), zoals ook op de Beegderheide is gebleken. Tussen de diverse vennen zit niet veel verschil in de soortenrijkdom. In totaal zijn op de Beegderheide 19 soorten waterwantsen aangetroffen. In de vennen komt een vijftal duikerwantsen (Corixidae) voor. Het zijn relatief grote soorten. De meeste soorten zijn omnivoor. De grootste verspreiding op de Beegderheide lijken Gewone duikerwants (*Corixa punctata*) en Venmoerwants (*Hesperocorixa castanea*) te hebben. Tot de duikerwantsen behoren ook de sigara's (*Sigara spec.*). Dit is een grote groep sterk op elkaar lijkende waterwantsen. De meest gevangen soort op de Beegderheide is de Grote sigaar (*Sigara distincta*) [figuur 12], de algemeenste sigaar van Nederland. Typische soorten van vennen op zandgronden zijn Vensigaar (*Sigara scotti*) en de nieuwkomer Oostelijke sigaar (*Sigara iactans*). Deze laatste soort heeft sinds 1980 heel Nederland

gekoloniseerd (AUKEMA *et al.*, 2002). Sigara's voeden zich afhankelijk van de soort met algen, detritus of dierlijk materiaal. Vaak zijn ze omnivoor. Een andere groep waterwantsen betreft de bootsmannetjes (*Notonectidae*). Op de Beegderheide zijn drie van vijf Limburgse soorten aangetroffen: Gewoon bootsmannetje (*Notonecta glauca*), Zwart bootsmannetje (*Notonecta obliqua*) en Tenger bootsmannetje (*Notonecta viridis*). Bootsmannetjes zijn zoöfaag en prederen larven van insecten, salamanders en kleine vissen (AUKEMA *et al.*, 2002). Voor bootsmannetjes geldt 'handle with care', want ze steken direct. Vermeldenswaardig is verder nog de Staafwants (*Ranatra linearis*), een (inclusief adembuis) circa 6 cm lange wants die in de onderwater-oevervegetatie voorkomt. In tegenstelling tot de meeste andere waterwantsen zwemt de Staafwants niet, maar loopt over de bodem of kruipt langs stengels op zoek naar voedsel dat uit kleine waterdierpjes bestaat.

Ruigten

In de noordwesthoek van het westelijke deel van de Beegderheide ligt op een plek nabij het AZC een één hectare groot veldje met een wat ruigere begroeiing. De vegetatie heeft zich ontwikkeld vanuit een ruigtevegetatie waar nog maar een klein deel van over is. Toch groeien er plantensoorten die elders op de Beegderheide nauwelijks voorkomen. Meest bijzonder is het massaal optreden van Mannetjesereprijs (*Veronica officinalis*), inclusief de daaraan gebonden Mannetjesereprijschildwants (*Stagonomus bipunctatus*). Ook groeit hier veel Muizenoor, waarop de zeldzame Muizenoorblindwants is aangetroffen. De Muizenoor-netwants (*Galeatus maculatus*), die onlangs na meer dan 100 jaar in het Brabantse Soerendonk op 30 km afstand van de Beegderheide, weer is teruggevonden (AUKEMA *et al.*, 2021), is hier niet gevonden maar in de komende jaren te verwachten. Tenslotte bevinden zich hier enkele vierkante meters met Duinriet (*Calamagrostis epigejos*) waarop de daaraan gebonden Duinrietsapwants (*Dimorphopterus spinolae*) voorkomt. Deze soort is in 2016 voor het eerst in Nederland bij Blerick ontdekt (AUKEMA *et al.*, 2017) maar kan inmiddels in de gehele provincie op plekken met Duinriet worden aangetroffen (AUKEMA & HERMES, 2021).

In het oostelijke deel bevindt zich nabij het voetbalveld van Beegden langs een oude veldweg een gebiedje dat vroeger uit akkers heeft bestaan. Een klein deel wordt ook nu nog als akker beheerd [figuur 13]. In dit deel van het terrein groeit een meer

ruige en ruderaal flora die in de rest van de Beegderheide nauwelijks voorkomt. Er groeien soorten van voedselrijke milieus zoals Duizendblad (*Achillea millefolium*), Bijvoet (*Artemisia vulgaris*) en Boerenwormkruid (*Tanacetum vulgare*) en er staan ook veel één- en tweejarige soorten waaronder de Keizerskaars (*Verbascum phlomoides*). Ook groeien er veel soorten grassen zoals Gestreepte witbol (*Holcus lanatus*) en Gewoon struisgras (*Agrostis capillaris*). Door deze bloemrijke ruderaal flora wijkt de wantsenfauna hier sterk af van die op de heide en in de bossen op de Beegderheide. Opvallend zijn de vele soorten blindwantsen die hier zijn aan te treffen. Op de grassen zijn typische ‘grassoorten’ te vinden zoals Grasbreedneus (*Amblytulus nasutus*), Grote bonte graswants (*Leptopterna dolabrata*) en Grasbloemwants (*Stenotus binotatus*). De aanwezigheid van Boerenwormkruid brengt eigen soorten met zich mee, zoals de Boerenwormkruidkromneus (*Onco-tylus punctipes*) [figuur 14]. Duizendblad staat garant voor onder andere Brillglasvleugelwants (*Stictopleurus abutilon*), Composietenblindwants (*Plagiognathus chrysanthemi*) en Duizendbladblindwants (*Megalocoleus molliculus*). Op Bijvoet zijn de Bijvoetnetwants (*Tingis crispata*) en de Bijvoetblindwants (*Europiella artemisiaete*) te vinden. Kortom, de veelheid aan plantensoorten brengt ook een veelheid aan meestal algemene wantsensoorten met zich mee. In tegenstelling tot het ruigteveldje op de westelijke Beegderheide is de soortenrijkdom hier veel groter. De meest bijzondere hier aangetroffen soort is de Ganzerikbodewants (*Ortholomus punctipennis*).

COMPLEETHEID ONDERZOEK

Er zullen ongetwijfeld meer wantsensoorten op de Beegderheide te vinden zijn dan dit onderzoek heeft aangetoond [tabel 1]. Zo ontbreken waarnemingen van donswantsen (*Psallus spec.*) terwijl die er ongetwijfeld zitten. Deze omissie wordt mede veroorzaakt door de gebruikte vangtechnieken. Zo is er niet 's nachts met licht gevangen, een methode die donswantsen aantrekt. Ook de schaatsenrijders (*Gerris spec.*) ontbreken in dit onderzoek, terwijl bij inventarisaties door het Waterschap Roer en Overmaas rond de eeuwwisseling nog drie soorten zijn aangetroffen: Zilveren schaatsenrijder (*Gerris argentatus*), Poelschaatsenrijder (*Gerris lacustris*) en Buikandje (*Gerris odontogaster*) (LAMBERIGTS *et al.*, 2003). Dit zijn algemene soorten van stilstaande wateren die anno 2022 ongetwijfeld nog aanwezig zijn. Andere ten opzichte van dat onderzoek gemiste soorten zijn: Veenzwemmertje (*Cymatia bonndorffii*), Moslopertje (*Hebrus pusillus*), Waterschorpioen (*Nepa*

cinerea) en Groothandsigaar (*Sigara falleni*).

Gegevens over de landwantsen van vóór 2017 die direct herleidbaar zijn tot de Beegderheide zijn niet voorhanden. Er zijn ook geen vergelijkbare onderzoeken naar de wantsenfauna van natuurterreinen elders beschikbaar. Van het Nationaal Park de Meinweg is in 2013 een overzicht van de aldaar aangetroffen wantsensoorten gepubliceerd (AUKEMA, 2013). Het aantal toen waargenomen soorten bedroeg 314 (tegen 193 in 2017–2022 op de Beegderheide). Dit overzicht is echter moeilijk vergelijkbaar met het voorliggende onderzoek omdat enerzijds de Meinweg veel groter is (15 tegen 3 km²) en het anderzijds een historisch overzicht betreft van alle ooit op de Meinweg aangetroffen soorten. Dit onderzoek betreft een momentopname van de wantsenfauna op de Beegderheide, maar het beeld is uiteraard nooit compleet. Zo is in 2022 de Zwartvlekrookwants (*Xanthochilus quadratus*) voor de eerste maal op de Beegderheide gevonden (WAARNEMING.NL, 2020c).

TERREINBEHEER

Met dit onderzoek is gepoogd de wantsen in ecologisch verband met de vegetatie te beschrijven. Dit maakt het verwachtingspatroon van de aan te treffen soorten inzichtelijker en het illustreert het belang van de aanwezigheid van bepaalde natuurlijke elementen binnen het ecosysteem. Bijvoorbeeld de aanwezigheid van een losstaande Grove den of Zomereik op de heide of het ecologisch belang van de vennen vanuit wantsenperspectief. Vanuit de ecologie kan een doorsteek gemaakt worden naar het terreinbeheer.

FIGUUR 15

Het verwijderen van dennenopslag op de heide door de werkgroep 'Vrienden van de Beegderheide' (foto: John van den Berg).

De heidepercelen van de Beegderheide worden tegenwoordig driemaal per jaar door schapen begraasd. Boomopslag wordt daarbij stelselmatig verwijderd door de herder, terwijl ook werkploegen van zowel het Pedagogisch Sociaal Werk (PSW) als de Vrienden van de Beegderheide hier met regelmaat een actieve bijdrage aan leveren [figuur 15]. De heide krijgt en behoudt aldus het gewenste open karakter en haar soortenrijkdom, terwijl daarnaast de voor wantsen belangrijke volwassen solitaire Grovedennen, Zomereiken en berken gespaard blijven. In het bosareaal van de Beegderheide is door de gemeente Maasgouw een gefaseerde omvorming ingezet van productiebos naar een meer natuurlijk bostype. Met de hiermee gepaard gaande grotere variëteit in boomsoorten zal op termijn zeker ook de wantsenfauna gebaat zijn. Op dit moment zijn de grenzen tussen de bossen en de aangrenzende heide-

en ruderaal terreinen op veel plaatsen nog vrij scherp. Geleidelijke overgangen van bos naar meer open terrein ontbreken veelal en de grenzen zijn te rechtlijnig. Doorbrekingen in de horizontale en verticale vegetatiestructuur creëren niet alleen een sterke toename van microhabitats maar daarnaast ook meer variatie daarin. Meer variatie betekent dat het biotoop op termijn ruimte, leefgebied en voedsel biedt voor een aanzienlijk groter soortenspectrum aan wantsen.

De bloemrijke ruderaal terreinen en extensief beheerde akkertjes langs de Heideweg kenmerken zich op dit moment al door veel variatie en een relatief grote rijkdom aan wantsensoorten. Behoud hiervan is belangrijk.

DANKWOORD

Dank aan John van den Berg van de gemeente Maasgouw voor het verlenen van de ontheffing en de toelichting op het beheer. Aan Berend Aukema voor het valideren van de waarnemingen, Barend van Maanen voor zijn hulp bij de waterwantsenexcursies en aan de leden van de Wantsenstudiegroep voor hun bijdrage aan het inventariseren van dit terrein. Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Gemeente Maasgouw.

Summary

FIVE YEARS OF BUG RESEARCH AT BEEGDERHEIDE (HETEROPTERA)

From 2017 up to and including 2021, the bugs of the Beegderheide nature reserve (province of Limburg, municipality of Maasgouw) were surveyed. During these five years of investigations, 193 species were found in this 300-ha area. An attempt has been made to examine the ecology of the species by arranging and describing them by biotope. The article presents the most common bug species and their host plants for each biotope (fens, heaths, forests, herb-rich roughage). Starting from this ecological perspective, suggestions are derived regarding the preferred management of this reserve.

Literatuur

- AKKERMANS, R.W., 2017. De Beegderheide. In: R.W. Akkermans, W. Dekker, O. Op den Kamp, M. de Ponti, L. Reyrink & S. Weich (red.), *Natuur voor elkaar - in het grenspark Maas-Swalm-Nette*. Stichting Natuurpublicaties Maastricht: 178-189.
- AUKEMA, B., 2013. De wantsen van Nationaal Park de Meinweg (Hemiptera: Heteroptera). *Natuurhistorisch Maandblad* 102(10): 278-285.
- AUKEMA, B., 2020. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen X (Hemiptera: Heteroptera). *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 55: 49-72.
- AUKEMA, B., D. BELGERS, V. KALKMAN, G. LOMMEN, M. RENDEN, H. SOEPENBERG & M. SPEELMAN, 2021. Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen XI (Hemiptera: Heteroptera). *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 57: 29-50.
- AUKEMA, B., J.G.M. CUPPEN, N. NIESER & D. TEMPELMAN, 2002. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera) Deel I: Dipsocoromorpha, Nepomorpha, Gerromorpha & Leptopodomorpha*. European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- AUKEMA, B. & D.J. HERMES, 2006. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel II: (Tingidae, Microphysidae, Nabidae, Anthocoridae, Cimicidae & Reduviidae)*. European Invertebrate Survey Nederland, Leiden.
- AUKEMA, B. & D.J. HERMES, 2014. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel III: Cimicomorpha II*. EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- AUKEMA, B. & D.J. HERMES, 2020. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel V: Pentatomomorpha II (Coreoidea en Pentatomidae)*. EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- AUKEMA, B. & D.J. HERMES, 2021. *Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen (Hemiptera: Heteroptera). Deel VI: Supplement*. EIS Kenniscentrum Insecten en andere ongewervelden, Leiden.
- AUKEMA, B., T. MARTENS, N. KLUNDER & J. PRIJS, 2017. *Nieuwe en interessante Nederlandse wantsen VII (Hemiptera: Heteroptera)*. *Nederlandse Faunistische Mededelingen* 48: 45-54.
- BERG, J.G.S. VAN DEN, 2003. *Uitvoering herstelplan Beegderheide*. *Natuurhistorisch Maandblad* 92(5): 82-86.
- LAMBERIGTS, M., B. VAN MAANEN & B. PEX, 2003. De vennen op de Beegderheide: diatomeeën, macrofauna en waterkwaliteit. *Natuurhistorisch Maandblad* 92(5): 112-125.
- PEERBOOM, J.M.P.M., C.J.S. AGGENBACH & J.R. VON ASMUTH, 2003. Hydrologie van de Beegderheide. Ontstaan en functioneren van de vennen en de ontwikkeling tussen 1997 en 2002. *Natuurhistorisch Maandblad* 92(5): 145-152.
- WAARNEMING.NL 2022a. Appelschorsblindwants *Isometopus intrusus* (Herrich-Schäffer, 1835). <https://waarneming.nl/species/25081/>. Geraadpleegd 18-5-2022.
- WAARNEMING.NL 2022b. Bonte dennenschildwants *Holcogaster fibulata* (Germar, 1831). <https://waarneming.nl/species/597423/>. Geraadpleegd 18-5-2022.
- WAARNEMING.NL, 2020c. Zwartvlekrookwants *Xanthochilus quadratus* (Fabricius 1798). <https://waarneming.nl/observation/259732405/>. Geraadpleegd 21-12-2022.